

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Бойко Т.О., Бойко П.М.

ДОВІДНИК ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНЕРА

Навчальний посібник

Одеса • 2024 • Олді+

УДК 712.3/4(035)(075.8)

Рецензенти:

Ковалевський С.Б. д.с.-г.н., професор, професор кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції Національного університету біоресурсів і природокористування України

Назарчук Ю.С. к.б.н., доцент кафедри ботаніки, фізіології рослин та садово-паркового господарства Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Рекомендовано до друку
Вченою Радою Херсонського державного
аграрно-економічного університету
(протокол № 3 від 03 жовтня 2024 року)

Навчальний посібник «Довідник ландшафтного дизайнера» підготовлений відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану спеціальності 206 Садово-паркове господарство.

Бойко Т.О., Бойко П.М. Довідник ландшафтного дизайнера. Навчальний посібник. – Одеса : Олді+, 2024. 212 с.

Професія ландшафтного дизайнера, фахівця зеленого будівництва обумовлює поєднання знань з ботаніки, дендрології, квітникарства, екології та фізіології рослин, архітектури, основ інженерії і матеріалознавства. Крім того спеціалісти повинні мати художній смак та вміти гармонійно поєднувати рослини з різними текстурами, підбирати необхідний асортимент рослин відповідно до рослинно-кліматичних умов території, враховувати фенологічні фази пропонованих рослин та їх тривалість, гармонійно вписувати рослини до різних ландшафтів відповідно до стилістичних рішень. Довідник містить теоретичні та практичні поради для ландшафтного дизайну та фітодизайну, узагальнює історичний та сучасний досвід вітчизняних і зарубіжних фахівців. В довіднику містяться фотографії та ілюстрації автора, а також фото з різноманітних інтернет-ресурсів.

Навчальний посібник розрахований на здобувачів вищої освіти спеціальності 206 «Садово-паркове господарство», ландшафтних дизайнерів, практикуючих фахівців зеленого будівництва та садівників-аматорів.

УДК 712.3/4(035)(075.8)
© Т. О. Бойко, П. М. Бойко, 2024
© Олді+, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ЕТАПИ ЛАНДШАФТНОГО ПРОЄКТУВАННЯ	7
Передпроектний аналіз ландшафту	7
Проектний етап	12
Створення технічного проєкту	16
ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБІТ ПРИ ОЗЕЛЕНЕННІ	18
ЕКОЛОГІЧНІ ГРУПИ РОСЛИН	21
Екологічні групи рослин за вимогами до освітлення	22
Рослини для тінистих місцезростань	23
Екологічні групи рослин за вимогами до вологозабезпеченості	28
Екологічні групи рослин за відношенням до температури	32
Екологічні групи рослин за вимогами до родючості ґрунту	35
Рослини для піщаних ґрунтів	39
Рослини для глинистих ґрунтів	42
Газостійкість деревних рослин	43
ДЕРЕВ'ЯНИСТІ РОСЛИНИ	45
ВІЧНОЗЕЛЕНІ КУЩІ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ	55
ЖИВІ ОГОРОЖІ	60
Догляд за живоплотами	66
Зелені бордюри	68
ВИТКІ РОСЛИНИ	72
ХВОРОБИ ТА ШКІДНИКИ ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З НИМИ	78
КОЛЬОРОВІ ПОЄДНАННЯ РОСЛИН. ПРИКЛАДИ КОЛЬОРОВИХ САДІВ	96
Сади з домінуванням синього кольору	96
Сади з домінуванням темних тонів	97
Білі сади	99
Сади з домінуванням рожевого кольору	102
Сади та квітники з переважанням червоного кольору	104

Сади та квітники з переважанням жовтих кольорів	107
КАМ'ЯНИСТІ САДИ	112
ГРУНТОПОКРИВНІ РОСЛИНИ	123
САДИ БЕЗПЕРЕРВНОГО ЦВІТІННЯ	127
Правила створення садів безперервного цвітіння	128
Вибір рослин для садів безперервного цвітіння	130
Весняноквітучі рослини	130
Літньоквітучі рослини	131
Осіньноквітучі рослини	132
ПІДГОТОВКА ДІЛЯНКИ ПІД ГАЗОННЕ ПОКРИТТЯ	136
Технологія влаштування газону і догляду за ним	138
Укладання рулонного газону	139
Вирівнювання, ущільнення ґрунту, правила висівання травосуміші	140
Ремонт газону	144
Прочісування газону	143
Захист від бур'янів	143
Підсів	143
Режими і способи стрижки газонів	146
ВИКОРИСТАННЯ ДЕКОРАТИВНОГО КАМІННЯ В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ	150
ВОДОЙМИ В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ ТА ЇХ ОЗЕЛЕНЕННЯ	154
ВИМОГИ ПРИ САДІННІ ДЕРЕВ І КУЦІВ	162
Викопування посадкового матеріалу	163
Строки і норми садіння	163
Способи садіння крупномірних дерев	170
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН РОБІТ	175
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	197

ПЕРЕДМОВА

З кожним роком у нашій країні помітно зростає інтерес населення до створення більш сприятливого та комфортного середовища свого проживання. Необхідність підвищення якості умов життя стала очевидною в умовах пандемії COVID-19 і загостриться у повоєнному періоді. В урбанізованих ландшафтах виникне необхідність створення, ремонту або реконструкції як великих об'єктів озеленення та рекреаційних зон, так і приватних садів, в яких населення зможе відновитись ментально.

Ландшафтний дизайн – це мистецтво та наука створення відкритих просторів, які є естетично привабливими, функціональними та гармоніюють із природним середовищем. Це передбачає ретельне планування, проєктування та розміщення таких елементів, як рослини, ландшафти, водні об'єкти та споруди для створення цілісного та привабливого зовнішнього середовища. Ландшафтний дизайн можна застосувати до широкого спектру просторів, від невеликих житлових садів до великих громадських парків і комерційних ландшафтів.

Функції декоративних насаджень в сучасному світі є достатньо різноманітними – від просторового оформлення території до соціально-економічного аспекту. Крім очевидної екологічної та фітомеліоративної функцій, коли рослини створюють комфортні умови для проживання населення, відмічаємо ще і архітектурно-планувальну функцію елементів міської забудови, а також економічну, коли вдало спроектований зелений простір збільшує вартість житлової та комерційної нерухомості.

Основна задача благоустрою екстер'єру – гармонійне поєднання декоративних рослин у просторовому, мистецькому та кольоровому відношенні для створення зелених насаджень та барвистих композиційних ансамблів.

Художнє оформлення озеленюваних територій включає низку елементів: підбір декоративних рослин за формою та кольором, побудову

просторової перспективи, створення гри світла та тіні з урахуванням особливостей сезонів та окремих годин доби, гармонійне поєднання насаджень та архітектурних форм у просторовому, об'ємному та стилістичному оформленні.

Основними об'єктами ландшафтного дизайну є декоративні рослини різних життєвих форм – дерева, кущі, квітучі та декоративно-листяні трав'янисті рослини, які використовують в якості провідних композиційних елементів. Тобто основний матеріал для оформлення простору є рослини, які в процесі росту та розвитку змінюються та потребують догляду.

При тому слід ураховувати своєрідність рельєфу як складової просторового елементу, ґрунтові умови як середовища вирощування декоративних рослин; архітектурні елементи з природних та штучних матеріалів для додаткового оздоблення та оформлення конкретної території, а також можливість облаштування водних об'єктів.

Тому даний навчальний посібник стане в нагоді фахівцям при поєднанні сукупності задач з облаштування та догляду за об'єктами озеленення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко М.В. Проєктування об'єктів зеленого будівництва. Курс лекцій для студентів спеціальності 5.09010303 «Зелене будівництво та садово-паркове господарство». ІЛЛІНЦІ 2016. 97 с.
2. Антоненко Н.М., Бойко Т.О. *Lavandula angustifolia* «Hidcote» в озелененні приватної території Олешківського району Херсонської області. *Modalități concep tuale de dezvoltare a științei moderne*. București, România. 2020. Volumul 1. С. 78–79.
3. Бессонова В.П. Рослини квітників. Довідник. Дніпропетровськ: Вид-во «Свідлер А.Л.», 2010. 176 с.
4. Бессонова В.П., Яковлева-Носарь С.О., Іванченко О.Є. Аналіз квітникового озеленення у парках і скверах правобережжя міста Дніпра. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2022, т. 32, № 1.51-61.
5. Бойко І.В. Сучасний сортимент представників роду *Hosta* Tratt. та перспективи їх використання. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 20-річчю заснування наукового фахового видання України «Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія Біологія» (20-22 квітня 2017 р., Тернопіль). 2017. С. 24-27.
6. Бойко М.Ф., Чорний С. Г. Екологія Херсонщини. Навчальний посібник. Херсон, 2001. 156с.
7. Бойко Т.О. Неінфекційні хвороби й пошкодження деревних рослин м. Херсона. Матеріали регіональної науково-практичної конференції викладачів, молодих вчених, аспірантів та студентів «Наукове забезпечення раціонального використання екосистем Півдня України. 2016.

8. Бойко Т.О., Бойко П.М., Плугатар Ю.В. Екологічне лісознавство: навчальний посібник. Друге видання доповнене і перероблене. Херсон: Олді-плюс, 2019. 268 с.
9. Бойко Т.О., Грищенко В.А., Корінь І.В., Лаханська Д.В. Особливості підбору рослин для міжквартального озеленення у містах півдня України. Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 1), September 3, 2021. Pisa, Italian Republic: European Scientific Platform. 55-57.
10. Бойко Т.О. Скиба К.К. Стасюк А.М. Пропозиції до розширення асортименту рослин в садах чотирьох сезонів в умовах міста Херсон. матеріали V-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» (27-28 жовтня, 2022, Херсон). Херсон : Олді+, 2022. 42-46.
11. Бойко Т.О., Дворна А.В. Особливості створення садів безперервного цвітіння в умовах півдня України. Лісівнича освіта і наука: стан, пролеми та перспективи розвитку: Збірник матеріалів учасників міжнародної науково-практичної конференції студентів, магістрів, аспірантів, молодих вчених і викладачів (19 травня 2022 р., м.Малин). – Малин: Вид-во МЛТК, 2022. 217-220.
12. Бойко Т.О., Бойко П.М. Оцінка інтродукції *Albizia julibrissin* Durazz у місті Херсоні. Траекториâ Nauki = Path of Science. 2017. Т. 3. №. 1. С. 3.1-3.7.
13. Бойко Т. О., Бойко П.М., Січна Ю.М. Зимостійкість та морозостійкість *Albizia julibrissin* Durazz в умовах м. Херсона. Інтродукція рослин. 2017. №4(76). С. 63-68.

14. Бойко Т., Бойко П., Дворна А. Пропозиції щодо оновлення основного асортименту деревних рослин парків та скверів міста Херсона. Таврійський науковий вісник. № 120. 2021. 306-312.
15. Бойко Т.О., Котовська Ю.С. Використання багаторічних злакових культур в озелененні міста Херсон. Аграрні інновації. 2023 (17). 7-12.
16. Бойко Т.О., Ворона А.М. Аналіз стану квітникового оформлення міста Кропивницький та шляхи поліпшення. Вісник Уманського національного університету садівництва. 2023 (2). 71-76.
17. Багацька О.М. Особливості росту і розвитку інтродукованих видів дерев'янистих ліан та перспективи їх використання в озелененні м. Києва: Офіційний сайт Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки. www.kdpu-nt.gov.ua/
18. Базалій В., Федорчук М., Мринський І., Онищенко С., Мазурок І., Котовська Ю. Багаторічні декоративні рослини дендрологічного парку Херсонського державного аграрного університету. Херсон: Грінь Д.С. 2012. 416 с.
19. Балабак А.Ф., Варлащенко А.Ф. Створення живоplotів у ландшафтному дизайні. Навч.-метод. посібник. Умань: УДАУ, 2006. 41 с.
20. Білик М.О. Біологічний захист рослин від шкідливих організмів: підручник. Харків: Майдан, 2022. 356 с.
21. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво: коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. К.: Науковий світ, 2001. 298 с.
22. Білоус В.І. Декоративне садівництво. Умань, 2005. 296 с.
23. Богіра М.С. Особливості державного контролю за використанням і охороною земель в умовах приватної власності. № 2. 2016. 80-83.
24. Бойко Т.О., Котовська Ю.С. Використання багаторічних злакових культур в озелененні міста Херсон. Аграрні іновації. 2023, №17. 7-12.
25. Бунін В.О. Квітникарство: довідник. Львів: Світ, 1994. 152 с.

26. Верещагіна П.М., Коваленко О.А., Чепак О.І. Технологія озеленення населених місць : курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2015. 104 с.
27. Вишньова О.С. Декоративні злакові рослини для фітодизайну. Інновації у садово-парковому господарстві України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, 2023. 16-18.
28. Вотінов М.А. Характеристика природних і антропогенних засобів формування об'єктів ландшафтної архітектури: Конспект лекцій з дисципліни «Ландшафтна архітектура», модуль № 2. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ, 2013. 64 с.
29. Вотінов М.А. Типологія об'єктів ландшафтного дизайну: Конспект лекцій з дисципліни «Ландшафтний дизайн», модуль № 1. Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2013. 48 с.
30. Генік Я.В. Фітомеліорація та рекультивація як складники сталого розвитку територій. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.12. 8-12.
31. Генік Я.В. Еколого-біологічні основи відновлення ландшафтів, порушених звалищами та полігонами твердих побутових відходів. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.2. 77-82.
32. Гродзинський А.М., Сніжко В.В. Фітодизайн. Наукове використання вищих рослин у середовищі перебування людини. Київ: Наукова думка, 1987. 37 с.
33. Гудак В.А. Ландшафтний дизайн сучасного природного навколишнього середовища. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2008. № 11. С. 46-55.
34. Гудзевич, А. В. Зелені «оазиси» Вінниці. Вінниця, 2005. 32 с .
35. Дементьева О.І., Бойко Т.О. Особливості застосування багаторічних лікарських рослин в оформленні квітників міста Херсон. Таврійський науковий вісник, 2021. №118. С. 333–340.

36. Дементьєва О.І., Бондаренко А.М. Особливості кронування декоративних деревних рослин та його наслідки. ВВК 91. 2020. С. 366.
37. Дерев'яно В.Н., Дерев'яно В.М., Грабовецька О.А. Результати інтродукції рослин в ДП ДГ «Новокаховське» НБС-ННЦ (м. Нова Каховка Херсонської області. Чорноморськ. бот. журн. 2009. Т. 5, № 2. С. 182-188.
38. Державні будівельні норми України. Вулиці та дороги населених пунктів. Київ: Мінрегіон. ДБН. 2.3-5: 2018.
39. Дідур І.М., Прокопчук В.М., Циганська О.І., Циганський В.І. Газони: технологічні особливості створення та експлуатації. ВНАУ. 2020. 293 с.
40. Дзиба А.А. Топіарне мистецтво: методичні рекомендації до проведення практичних занять. К.: ЦП «Компринт», 2012. 124 с. Довідник з агролісомеліорації / [П.С. Пастернак та ін.]; за ред. П. С. Пастернака. Київ: Урожай, 1973. 288 с.
41. Дубовий О. В., Блажкевич Т. П., Дубовий В. І. Екологічний дизайн: навч. посіб. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 419 с.
42. Екологічний дизайн: конспект лекцій / В.Ф. Прусак, Н.Г. Лук'яненчук, Д.Я. Кріль, М.І. Кохалевич. Львів: НЛТУ України, 2007. 190 с.
43. Жирнов А.Д. Пушкар В.В. Композиційні прийоми формування насаджень у ландшафтах міста. Навчальний посібник. К.: ДАККК і М, 2002. 60 с.
44. Жемчужин В.Ю., Мельник Т.І., Чигринець В.П. Туя та її декоративні форми у садово-паркових насадженнях студентського містечка Сумського НАУ. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агронімія і біологія. 2012. №. 9. С. 10-13.
45. Заячук В.Я. Дендрологія. Голонасінні: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. М-во освіти і науки України, Укр. держ. лісотехн. ун-т. 2-е вид., перероб. та доп. Л.: Камула, 2005.
46. Заячук В.Я. Дендрологія: підручник, видання друге зі змінами та доповненнями. Львів: Сполом, 2014. 676 с.

47. Зінченко О.П., Сухомлін К. Б. Лісова ентомологія: Методичні рекомендації. Луцьк: Медіа, 2015. 27 с.
48. Імшенецька Н.А. Загальні тенденції розвитку паркових фітоценозів. Науковий вісник УкрДЛТУ: зб. наук.-техн. праць. Сер.: Міські сади і парки: минуле, сучасне і майбутнє. Львів: Вид-во УкрДЛТУ. 2001. Вип. 11.5. 338-342.
49. Іщук Л.П. Квітникарство: методичні вказівки до виконання лабораторно-практичних занять з дисципліни (за кредитно-модульною системою організації навчального процесу). Біла Церква, 2011. 166 с.
50. Іщук Л.П., Олешко О.Г., Черняк В.М., Козак Л.А. Квітникарство / за ред. канд. біол. наук Л.П. Іщук. Біла Церква, 2014. 292 с.
51. Кадуріна А.О., Назарчук Ю.С. Основи ландшафтного озеленення. Методичні вказівки для здобувачів 1-го (бакалаврського) рівня вищої освіти. 2023.
52. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: навч. посібник. К.: Вища школа, 2003. 199 с.
53. Клименко А.В., Дяченко Г.Д. Газонні та декоративні трави. Бібліотека «Дім, сад, город». 2008. № 4. 19-20.
54. Котовська Ю.С., Кулик Д.Ю. Асортимент лікарських рослин на території міста Херсон. Наукове забезпечення раціонального використання природних ресурсів акваторій та територій степової зони України: матеріали І-ї відкритої регіональної наук.-практ. інтернет-конф., 02-03 жовтня 2019 р., Херсон: ДВНЗ «ХДАУ» 2019. С. 128–131.
55. Ковалевський С.Б., Соловей Д.С. Сади «Нової хвилі»: особливості створення та використання на об'єктах садово-паркового мистецтва. Монографія. К.: ЦП «КОМПРИНТ». 2017. 188 с.
56. Ковалевський С.Б., Мельник В.І. Декоративна дендрологія. Методичні вказівки до вивчення дисципліни, виконання лабораторних завдань і контрольної роботи з студентами факультету садово-паркового

господарства та ландшафтної архітектури денної форми навчання Київ: НУБіП, 2011. – 38 с.

57. Колєнкїна М. С. Озеленення населених мїсць: конспект лекцїй для студентїв денної форми навчання за спецїальнїстю 206 – Садово-паркове господарство. Харкїв нац. ун-т мїськ. госп-ва їм. О. М. Бекетова. Харкїв : ХНУМГ їм. О. М. Бекетова. 2019. 125 с.
58. Крижановська Н.Я. Основи ландшафтної архїтектури та дизайну: пїдручник Н.Я. Крижановська, М.А. Вотїнов, О.В. Смирнова; Харкїв. Нац. Ун-т мїськ. госп-ва їм. О.М. Бекетова. Харкїв: ХНУМГ їм. О.М. Бекетова, 2019. 348 с.
59. Кохановський В.М. Декоративна дендрологїя. Навчальний посїбник. Частина 1. Суми: «Сумський нацїональний аграрний унїверситет», 2011. 267 с.
60. Кохно М.А. Каталог дендрофлори України. К.: Фїтосоцїоцентр, 2001. 72 с.
61. Кохно М. А., Трофименко Н.М., Пархоменко Л. І. та їн. Дендрофлора України. Дикорослї ї культивованї дерева ї кушї. Покритонасїнні: Довїдник. Київ: Фїтосоцїоцентр, 2005. Ч. 2. 716 с.
62. Крижановська Н.Я., Шушлякова О.С. Рослиннї угруповання як засїб формування об'єктїв ландшафтного дизайну. Методичний посїбник для самостїйної роботи студентїв 4–5 курсїв за напрямом пїдготовки 1201 – «Архїтектура». Харкїв: ХНАМГ, 2009. 88 с.
63. Крижановська Н.Я., Вотїнов М.А., Смирнова О.В. Основи ландшафтної архїтектури та дизайну: пїдручник. Харкїв. нац. ун-т мїськ. госп-ва їм. О. М. Бекетова. Харкїв: ХНУМГ їм. О.М. Бекетова, 2019. 348 с.
64. Крупа Н.М., Марченко А.Б., Олешко О.Г. Методичнї рекомендацїї до виконання практичних робїт з навчальної дисциплїни «Лукївництво ї газони» для здобувачїв вищої освїти першого (бакалаврського) рївня агробїотехнологїчного факультету спецїальностї 206 «Садово-паркове господарство». Бїла Церква, 2021. 92 с.

65. Кузнецов С.І., Левон Ф.М., Пушкар В.В. Асортимент дерев, кущів та ліан для озеленення в Україні. Вид. друге, переробл. і доп. К.: НБС ім. ММ Гришка НАН України. 2013.
66. Кузнецов С.І., Кушнір А.І., Левон Ф.М., Пушкар В.В., Суханова О.А., Кузнецова М.С., Гончаренко Б.В. Асортимент дерев, кущів та ліан для ландшафтного будівництва України. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 321 с.
67. Кузьмич Я.С., Назаренко С.В. Самшито́ва листоблішка в дендропарку Херсонського державного аграрного університету. Наукове забезпечення раціонального використання природних ресурсів акваторій та територій степової зони України». Науково-практична конференція викладачів, молодих вчених та студентів. 2019. 34-36.
68. Кучерявий В.П. Фітомеліорація. Львів: Вид-во «Світ», 2003. 538 с.
69. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: підручник [для студ. ВНЗ]. Львів: Вид-во «Світ», 2005. 456 с.
70. Кучерявий В.П., Кучерявий В.В. Озеленення населених місць: Підручн. Львів: Світ, 2019. 458 с.
71. Кучерявий В.П., Дудин Р.Б., Ковальчук Н.П., Пилат О.С. Деревя, чагарники, ліани в ландшафтній архітектурі. Навчальний посібник. Львів: Кварт, 2004. 138 с.
72. Кушнір А. І., Колористичні ознаки декоративних рослин та їх вплив на композиційні рішення в сучасному ландшафтному будівництві. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Сер.: Інтродукція та збереження рослинного різноманіття. К.: Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка. 2009. Вип. 19-21. С. 147-149.
73. Ландшафтний фітодизайн / А. М. Кабар та ін. Дніпропетровськ: Нова Ідеологія, 2012. 271 с.
74. Лаптев О.О. Інтродукція та акліматизація рослин з основами озеленення. К.: Фітосоціоцентр, 2001. 128с

75. Левон Ф.М. Рослини культурної дендрофлори в антропогенно трансформованому навколишньому середовищі. Вісник Державного Нікітського ботанічного саду. 1999. 79, 120–127. Ялта.
76. Левон Ф.М. Біолого-екологічні основи створення зелених насаджень в умовах урбагенного та техногенного середовища. Докторська дисертація з сільськогосподарських наук (06.03.01 – Лісонасадження та фітомеліорація). Львів, 2004. 42 с.
77. Липа О.Л. Дендрологія з основами акліматизації. К.: Вища школа, 1977. 224 с.
78. Матвієнко О.В. Організація робіт в садово-парковому будівництві і господарстві. Київ. НУБіП України. 2015. 425 с.
79. Матієнко Л.О. Однорічні рослини. К., 2000. 42 с.
80. Матусяк М.В., Василевський О.Г., Прокопчук В.М. Декоративна дендрологія: Навчально-методичний посібник. Вінниця: ВНАУ, 2016. 140 с.
81. Марковська О.Є., Стеценко І.І. Перспективна ефіроолійна культура для півдня України – Лавандин (*Lavandula hybrida* Reverenon): матер. міжнар. наук.-практ. конф., 20 лист. 2019 р; Дніпро, 2019. С. 306.
82. Марковська О.Є., Свиденко Л.В., Стеценко І.І. Порівняльна оцінка морфометричних показників і господарсько цінних ознак *Lavandula angustifolia* Mill. та *Lavandula hybrida* Rev. Наукові горизонти, 2020. № 02 (87), С. 24–31.
83. Марковська О.Є., Стеценко І.І. Порівняльна характеристика лаванди вузьколистої (*Lavandula angustifolia* Mill.) і лавандину (*Lavandula hybrida* Reverenon): міжнар. наук.-практ. інтер. конф., 6–7 лют. 2020 р. Дніпро, 2020. С. 361–365.
84. Мельник Т.І., Сурган О.В. Вивчення впливу умов вирощування на декоративні показники сортів *Callistephus chinensis* колекції Українського НДІ садівництва. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2011. 11-13.

85. Мельник Т.І. Сурган О.В. Вплив мінеральних добрив на показники росту айстри китайської в умовах північно-східного Лісостепу. International Scientific and Practical conference «Honcharivski chytannya» dedicated to the 89 th anniversary of Doctor of Agricultural Sciences professor. 2018. 175.
86. Мельник Т.І., Мельник А.В. Типізація видів і форм роду *Juniperus* L. та використання їх у фітоценодизайні. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2014. №. 9. С. 10-13.
87. Монарх В.В., Оплаканська А.Б. Дослідження таксономічних, морфологічних та біолого-екологічних особливостей видів альпійської флори для створення проектних пропозицій влаштування кам'янистих садів. Таврійський науковий вісник № 136. Частина 2. 300-305.
88. Норми висіву насіння газонних трав для створення та ремонту газонів у населених пунктах України, затверджені наказом № 331 від 01.02.2006 року МБАЗКГ України. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0031667-06#Text> (дата звернення 03.04.2024)
89. Омелянова В. Ю., Котовська Ю. С. Ботанічна характеристика та агробіологічні особливості ехінацеї пурпурової в контексті використання виду для міського озеленення в умовах Південного степу України (оглядова). Зрошуване землеробство: міжвідомчий тематичний науковий збірник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС 2020. С.184-188.
90. Орлова В.Б. Квітникарство: навчальний посібник для студентів спеціальності «Зелене будівництво і садово-паркове господарство» для вищих навчальних закладів II рівня акредитації. Боярка, 2007. 177 с.
91. Олейнікова О.М. Садові декоративні рослини. Харків: Веста, 2010. 144 с.
92. Прокопчук В.М., Мазур В.А. Декоративне садівництво і квітникарство. Навчальний посібник. Вінниця. 2011. 120 с.
93. Прокопчук В.М., Монарх В.В. Квітникарство. Практикум для студентів напряму підготовки 6.090103 «Лісове та садово-паркове господарство»,

- 6.090101 «Флодоовочівництво та виноградарство» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр». Вінниця: ВНАУ, 2016. 126 с.
94. Пузріна Н.В. Шкідники і збудники хвороб деревних рослин (частина 1): навчальний посібник. Київ: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2020. 527 с.
95. Пушкар В.В. Хвойні в садово-парковому будівництві. К.: Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2004. 283 с.
96. Пушкар В.В. Дизайн квітників: навч. посібн. [для студ. ВНЗ]. К.: Вид-во «Альтерпрес», 2007. 336 с.
97. Пушкар В.В. Декоративне рослинництво: декоративні дикорослі і газонні трави в дизайні ландшафту: навч. посіб. Київ: НАКККіМ, 2017. 127 с.
98. Рекомендації щодо використання площ лісомеліоративного фонду та проведення комплексу заходів, спрямованих на підвищення еколого-меліоративної ефективності агролісомеліоративних насаджень. Х., 2009. 73 с.
99. Роговський С.В. Термінологічний словник-довідник фахівця з садово-паркового будівництва і ландшафтної архітектури. Київ: КНТ, 2017. 140 с.
100. Свиденко Л.В., Глущенко Л.А., Вергун О.М., Гудзь Н.І., Марковська О.Є. Оцінка впливу погодних умов на господарсько-цінні ознаки *Lavandula angustifolia* L. в умовах Херсонської області. Агроекологічний журнал. 2022.№ 3. 84-93.
101. Сидорук Т.М. Трав'янисті багаторічні рослини відкритого ґрунту Національного дендропарку «Софіївка» / за ред.. І.С. Косенка. Умань: УВПІ, 2007. 122 с.
102. Стандарти на садивний матеріал декоративних і плодових рослин, рекомендовані в Україні. 2019. <https://salو.li/d024A42> (дата звернення 04.08.2024)

103. Сурган О.В. Інтродукція та використання декоративних злаків в Україні. Сучасний стан і перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садовопаркового господарства, урбоекології та фітомеліорації: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 4-5 квітня 2019 р.). Львів, НЛТУ України, 2019. 180-181.
104. Слюсар С.І., Кузнецов С.І. Інтродукція таксодієвих (*Taxodiaceae* F.W. Neger) в Лісостепу України; за ред. проф. М.А. Кохна. К.: Видавничий центр НАУ, 2008. С. 71-73.
105. Трунов О.П., Булат А.Г., Скаковський С.І. Можливості використання рослин роду *Pennisetum* Richard ex Persoon в озелененні Південного Сходу України. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 216.4. 28-32.
106. Федько В.С., Бойко Т.О. Особливості використання рулонного газону в сучасному урбанізованому середовищі. IV-та Всеукраїнська науково-практична конференція (26-27 травня 2022 р.). 2022.
107. Фурдичко О.І., Гладун Г.Б., Лавров В.В. Ліс у Степу: основи сталого розвитку. К.: Основа. 2006.
108. Циліорик А.В., Шевченко С.В. Лісова фітопатологія. К.: КВЦ, 2008. 464 с.
109. Цищора Н.І. Дендрологія: курс лекцій, хрестомат. мат. Кременець: ВЦ КОГП, 2013. 284 с.
110. Черевченко Т.М., Кузнецов С.І. Біорізноманіття деревних рослин в умовах мегаполісів та його оптимізація. Наук. вісн. НЛТУ. 2003. Вип. 13, 5. 22-27.
111. Черносова Т.О. Міське зелене будівництво. Конспект лекцій (для студентів денної, заочної, прискореної форм навчання, слухачів другої вищої освіти спеціальності 192 – Будівництво та цивільна інженерія фахового спрямування «Міське будівництво та господарство») <https://eprints.kname.edu.ua/49004/1/2017%2042л%20конспект%20зелене%20буд..pdf> (дата звернення 21.08.2023)

112. Черняк В.М., Іщук Л.П., Олешко О.Г. Квітникарство. Навч. Посібник. Біла Церква, 2011. 500с.
113. Швець В.В., Калініченко В.С., Кудлаєнко О.О. Аналіз та вдосконалення зеленого кар каси міста на прикладі м. Вінниці. Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві. Серія Міське будівництво та архітектура. 2013. 83-87.
114. Шкура Т.В., Дяченко-Богун М. М. Озеленення урбанізованих територій: метод. рекомендації до проведення практ. занять для студ. денної та заочної форм навчання за спеціальністю 101 «Екологія». Полтава, 2019. 60 с.
115. Щербакова Т.О., Рахметов Д.Б. Біологічні особливості сортів декоративних рослин родини Тонконогові, інтродукованих у Національному ботанічному саду імені М.М. Гришка НАН України. Plant Varieties Studying and Protection. 2018. Т.14. №2. 153-159.
116. Щербакова Т.О. Сезонний ритм розвитку багаторічних декоративних злаків при інтродукції в Лісостепу та на Поліссі України. Інтродукція рослин. Т.3(75). 2017. 41-49. Шума О.В., Горбенко Н.Є. Класифікація квітників центральної частини міста Львова. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.11. 94-97.
117. Юхименко Ю.С., Бойко Л.І., Коршиков І.І., Красноштан О.В., Данильчук Н.М., Лаптева О.В. Поліхромні мікроландшафтні дендроконпозиції в озелененні промислового регіону Правобережного степового Придніпров'я. Інтродукція рослин. 2019. № 4. 67-74.
118. Яковлева-Носарь С.О. Дендрологія: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Лісове господарство» освітньо-професійної програми «Мисливське господарство та рослинні ресурси». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 208 с.
119. Barrico L., Azul A M., Morais M.C., Coutinho A.P., Freitas H. & Castro P. Biodiversity in urban ecosystems: Plants and macromycetes as indicators for

- conservation planning in the city of Coimbra (Portugal). *Landscape and Urban Planning*. 2012. Vol. 106(1). 88–102.
120. Blanc P. *The Vertical Garden: From Nature to the City Hardcover City* : Norton & Company, 2008, 192 p.
  121. Boiko, T., Dementieva, O. The tree vegetation of the Kherson State Agrarian University Arboretum. *Ukrainian journal of ecology*. 2018. 8(2). 120–127. https://doi.org/10.15421/2018_318
  122. Boiko T., Boiko P., Dementieva O. (2019). An analysis of the current state of dendrological objects protected by the city of Kherson. 19-th International multidisciplinary scientific geoconference SGEM 2019. ISSUE: 6.2. pp. 343-348.
  123. Boiko T., Melnyk R., Kovalevskiy S., Boiko L., Boiko P. Ecological and biological characteristics of shrubs in the urban ecosystems of Kherson (Ukraine). 20-th International multidisciplinary scientific geoconference SGEM 2020. 539-547.
  124. Boiko T., Dementieva O., Omelianova V., Strelchyuk L. Ornamental woody plants assortment expansion in landscaping the cities of Southern Ukraine. 20-th International multidisciplinary scientific geoconference SGEM 2020. 595-602.
  125. Boiko T., Boiko P. Preliminary studies of the phytosanitary condition of urban greenery in the city of Kropyvnytskyi (Ukraine). *Ukrainian Journal of Ecology*. 2024. 14(2). 1-7.
  126. Boiko T. Assessment of the decorativeness of wood species of the family Rosaceae Juss. green zones of the Kherson region. *Taurida Scientific Herald. Series: Rural Sciences*. 2024. 212-217.
  127. Bonini Sh., Oppenheim J. *Cultivating the Green Consumer*. 2008. 56 h.
  128. Cowling W.A. Plant breeding for stable agriculture: Presidential Address. *Western Australia*, 1994: 183–184.
  129. Didur I.M., Prokopchuk V.M., Pantsyreva H.V. (). Investigation of biomorphological and decorative characteristics of ornamental species of the

- genus *Lupinus* L. Ukrainian Journal of Ecology. 2019. 9(3), 287-290. DOI: 10.15421/2019_743
130. Dementieva O.I., Boiko T.O. Growing and reproduction of *Lavandula hybrida* Rev. under the conditions of closed soil in the south of Ukraine. Таврійський науковий вісник № 121. 259-264.
  131. Dobrochaeva D.N., Kotov M.I., Prokudin Iu.N., Barbarich A.I., Chopik V.I., et al. Determinant of higher plants of Ukraine. 1999. Kiev: Scientific thought. Kalcher S. System Landschaft / Landscape as a System. Contemporary German Landscape Architecture: Birkhäuser Architecture. 2009. 177 p.
  132. Lavrys V.Yu., Dvorna A.V., Kotovska Ju.S. Creation of a project for landscaping and improvement of restricted areas in the city of Kherson. Taurida Scientific Herald. Series: Rural Sciences. 2024. № 136 (2). 279-287.
  133. Lawson L.J. Garden for victory! The American victory garden campaign of World War II. Greening in the Red Zone: Disaster, resilience and community greening. 2014. 181-195.
  134. Leitao A.B., Ahern J. Applying landscape ecological concepts and metrics in sustainable landscape planning. Landscape and urban planning. 2002. T. 59. №. 2. 65-93.
  135. Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.N. Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist. Kiev. 1999. 346 p.
  136. Pan H. et al. Planning support for smart cities in the post-COVID era. Journal of Urban Technology. 2022. T. 29. №. 2. 1-5.
  137. Hazell J., Cowan A., Turner M. Guidance Note 8-Framework For Tree Work Contract. UK, The Arboricultural Association, 2009. 63 p.
  138. Hobhouse P. The Story of Gardening Hardcover – Illustrated, August 25, 2020. 512 p.
  139. Hou J. et al. Greening cities, growing communities. Seattle: Landscape Architecture Foundation in association with University of Washington. 2009. 213.

140. Siren O. Gardens of China. New York, 1949. 40 c.
141. Southon G. E. et al. Perceived species-richness in urban green spaces: Cues, accuracy and well-being impacts. *Landscape and Urban Planning*. 2018. T. 172. 1-10.
142. Stein A. The Conservatory: Gardens Under Glass Hardcover – October 27, 2020. 251 p.
143. Stuart-Smith T. Dutch master: the garden design genius of Piet Oudolf. *The Telegraph*. 2013. 04 may.
144. Svydenko L.V., Markovska O.Y., Stetsenko I.I. Creation of new perspective cultivars of *lavandula angustifolia* Miil. for growing of area of Ukrainian South. Slovak University of Agriculture in Nitra, 2021.
145. Paganová V., Jureková Z. Woody plants in landscape planning and landscape design. *Landscape Planning*. Rijeka, Croatia: InTech. 2012. 199-216.
146. Rehder A. Manual of cultivated trees and shrubs hardy in North America. N. Y., 1927. 930 p.; 2nd ed., 1949. 996 p.
147. Rocca A. Natural architecture. New York: Princeton Architectural Press, 2007. 215 p.
148. Tóth, Attila, Denisa Halajová, and Peter Halaj. «Green infrastructure: a strategic tool for climate change mitigation in urban environments». *Ecology & Safety*. 9. (2015). 132-138.
149. Tkalenko A., Ignat V., Lohtenko D. Monitoring of gardens and parks plantations in the Ukraine Forest-steppe zone. *Quarantine and Plant Protection*. (3-4). 17-19. <https://doi.org/10.36495/2312-0614.2019.3-4.17-19>
150. Willem N.E. Leafminers and plant galls of Europe. 2013. <http://www.bladmineerders.nl>. Дата звернення 20.06.2023.